การสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงกลุ่มดนตรีพังก์ ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562[1]

พีรณัฐ กัลวิชา[2] และอดิพล เอื้อจรัสพันธุ์[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจ ลักษณะการสื่อสาร และประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงของกลุ่มดนตรีพังก์ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับนักดนตรีพังก์และผู้ประพันธ์บทเพลง โดยมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มวงดนตรีพังก์ จำนวน 5 วง ซึ่งเป็นวงดนตรีที่ผลิตผลงานเพลงเผยแพร่ในช่วงเวลา พ.ศ. 2557-2562 และเคยแสดงงานดนตรีทางการเมืองหรือเคยร่วมชุมนุมทางการเมือง และศึกษาบทเพลงพังก์ จำนวน 18 เพลง โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytical description)

ผลการวิจัยพบว่า แรงบันดาลใจที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์คือ ผลกระทบทางการเมืองในชีวิตประจำวัน นโยบายทางภาครัฐ และแนวคิดทางการเมือง ส่วนลักษณะการสื่อสารพบว่า การเลือกคำและน้ำเสียงที่ใช้จะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ได้แก่ การกล่าวโจมตีรัฐ การระบายความคับข้องใจทางการเมืองและการปลุกระดมทางความคิด สำหรับ

---

* วันที่รับบทความ 9 มีนาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 15 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ 1 มิถุนายน 2564.

[1] บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง *การสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงกลุ่มดนตรีพังก์ ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562* หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

[2] นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

[3] อาจารย์ ดร. สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประเด็นทางการเมืองที่สื่อสารผ่านบทเพลงพังก์ มี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาสังคม (2) ระบบการปกครอง (3) ชนชั้นทางสังคม และ (4) รัฐบาล ซึ่งวงดนตรีพังก์ในแต่ละวงจะมีประเด็นที่สื่อสารเป็นหลักแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผลกระทบทางการเมืองและบริบททางสังคมของสมาชิกในวง

คำสำคัญ: การสื่อสาร ประเด็นทางการเมือง กลุ่มดนตรีพังก์

Communication of Political Issues through Punk Music during 2014-2019

Peranut Kallawicha[4] and Adipon Euajarusphan[5]

Abstract

This qualitative research aimed to study inspiration, characteristics of communication and communication of political issues through punk music during 2014-2019. The methodology applied textual analysis and in-depth interview techniques, collecting data form 2 specific groups which are (1) punk music bands and (2) punk music texts. The researcher interviewed song writers and punk band members from 5 bands that released songs during 2014-2019, and they were active in political movement. To conduct textual analysis, the researcher selected 18 songs that are related in political movement. The data presentation was analytical description.

The first result of the research shows that the inspiration that are communicated through punk music are as follows: an impact of politics on everyday life, government policy, and political ideology. The second result of the research shows that the characteristics of communication, such as lyrics and tones, depend on communication tactics as follows: insulting the government, venting their anger over political, and inciting ideologies. The final result of the research shows political issues that

---

[4] Master's degree student in the Department of Management of Cultural Heritage and Creative Industries, College of Innovation, Thammasat University

[5] Lecturer in the Department of Management of Cultural Heritage and Creative Industries, College of Innovation, Thammasat University

are communicated through punk music are as follows: social problems, political regimes, class discrimination and the government. Each band has a different point of interest depending on political impacts and the social context of band members.

Keywords: political issues, characteristics of communication, inspiration of communication

บทนำ

ในประเทศไทย บทเพลงเป็นหนึ่งในเครื่องมือการช่วงชิงพื้นที่ความคิดทางการเมืองระหว่างรัฐกับประชาชน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่สร้างอุดมการณ์ความรักชาติผ่านเพลง ดังเช่นเพลง *รักชาติยิ่งชีพ* (พ.ศ. 2490) (ณัฏฐณิชา นันตา, 2553) แต่ก็ถูกตอบโต้ด้วยการบอกเล่าปัญหาทางการเมือง จากเพลง *มนต์การเมือง* (พ.ศ. 2495) ของคำรณ สัมบุญณานนท์ (กิเลน ประลองเชิง, 2554) จนมาถึงยุคปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2557 ยุครัฐบาล คสช. หลังจากการยึดอำนาจเกิดสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง *คืนความสุขให้เธอประเทศไทย* (พ.ศ. 2557) ในขณะเดียวกันทางด้านประชาชนก็สื่อสารทางการเมืองเช่นเดียวกัน อาทิ กลุ่ม Rap Against Dictatorship และกลุ่มดนตรีพังก์ โดยจัดทำบทเพลงและเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านการจัดคอนเสิร์ต (สันติสุข กาญจนประกร และคณะ, 2561)

กลุ่มดนตรีพังก์ (punk) ถือกำเนิดจากชนชั้นกรรมาชีพจากประเทศอังกฤษ ในช่วงปี 1970 กลายเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (subculture) ที่ต้องการต่อต้านระบบสังคมและการเมือง ต่อต้านขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม (ประกิต กอบกิจวัฒนา, 2561) ผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรม ทั้งรูปแบบการแต่งกายที่แตกต่างจากเดิม ผมชี้แหลม เสื้อผ้าที่ตัดเย็บเอง รวมถึงการแสดงออกผ่านดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น กระบวนการร้องที่ใช้การตะโกน ใช้คำหยาบภายในเพลง เป็นต้น โดยเนื้อหาภายในเพลงพังก์ เล่าถึงเรื่องปัญหาของสังคมและการเมืองเป็นหลัก (Laing, 1985) ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นสถาบันกษัตริย์ของประเทศอังกฤษ จากเพลง *God Save the Queen* ของวงดนตรี Sex Pistol (*ศิลปวัฒนธรรม*, 2559)

การแพร่กระจายของวัฒนธรรมพังก์แผ่ขยายผ่านสื่ออย่างโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งประเทศที่ได้รับอิทธิพลดนตรีพังก์ ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1980 โดย เจษฎา ธีระนันท์ หรือแก๊ป ทีโบน กล่าวไว้ว่า เขาเป็นพังก์รุ่นแรกในไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลทางดนตรีและการแต่งกายจากวง Ramones และ Sex Pistol (เจษฎา ธีระนันท์, 2555) ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1990 กระแสดนตรีพังก์ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ศรัณย์พงศ์ สุภานนท์ (ยศเฟส) นักเขียนนิตยสาร

The Guitar Mag ได้เริ่มต้นรู้จักกับนักดนตรีพังก์หลายคนที่ Immortal Bar (Saranpong Sookpanon, 2019) และวัฒนธรรมพังก์ในไทยชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อ ศรัณย์พงศ์ สุภานนท์ ผู้จัดงานดนตรีได้นำวงดนตรีพังก์ใต้ดินจากสหรัฐอเมริกาและในยุโรปมาแสดงในประเทศไทย รวมถึงการสร้างเว็บไซต์ "เด็กไทยใจฮาร์ดคอร์" เปรียบเสมือนการสร้างชุมชนเล็กๆ ของกลุ่มดนตรีพังก์ในประเทศไทย (ศรัณย์พงศ์ สุภานนท์, 2558)

หลังจากการเริ่มต้นของ ศรัณย์พงศ์ สุภานนท์ ทำให้กระแสการรวมตัวของวัฒนธรรมพังก์ในไทยเริ่มชัดเจนขึ้น ทั้งสังคมออนไลน์อย่างเว็บไซต์ Punkrockbkk การกำเนิดค่ายเพลงพังก์อย่าง Siam Old School Records หรือการจัดงานคอนเสิร์ต ทำให้วงดนตรีพังก์หลายวงในยุคนั้นเริ่มมีพื้นที่ในการแสดงและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เช่น วง The Bangkok Alcohol และวงเสียด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อย้อนถึงจุดกำเนิดของวัฒนธรรมพังก์ที่ต่อต้านวัฒนธรรมหลักและการเมือง ดนตรีพังก์ในไทยไม่ได้แสดงออกถึงความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม นอกเหนือจากลักษณะของดนตรีและเนื้อหาของเพลง เมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียที่ได้รับอิทธิพลดนตรีพังก์เหมือนกัน เช่น อินโดนีเซีย ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างชัดเจน ทั้งการแต่งเพลงและทำกิจกรรมเดินขบวนเพื่อต่อต้านประธานาธิบดีซูฮาร์โต (Suharto) (Misha Ketchell, 2018) มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่สนใจประเด็นทางการเมือง แต่ไม่ได้เคลื่อนไหวอย่างจริงจัง ช่วงเวลาต่อมากลุ่มดนตรีพังก์ของไทยได้เริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านบทเพลงอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2557 หลังจากการยึดอำนาจของรัฐบาล คสช. มีการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง มีบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจำนวนมากได้รับการเผยแพร่ โดยมีประเด็นทางการเมืองตามความสนใจของแต่ละวง อาทิ ประเด็นเกี่ยวกับระบอบการปกครอง ปัญหาความเลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งในสังคม ปัญหายาเสพติด แม้ว่าประเด็นที่กลุ่มดนตรีพังก์เลือกใช้เพื่อสื่อสารทางการเมืองจะเป็นประเด็นทั่วไป แต่สังคมไทยยังขาดความเข้าใจถึงความเป็นกลุ่มดนตรีประเภทพังก์ และกระบวนสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์

ดังนั้นจึงนำมาสู่ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงกลุ่มดนตรีพังก์ ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 โดยการศึกษาในครั้งนี้จะนำมาสู่ความเข้าใจและอธิบายว่า การสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านดนตรีของกลุ่มดนตรีพังก์มีลักษณะอย่างไร และศึกษาแรงบันดาลใจในการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มดนตรีพังก์ หากสามารถทำความเข้าใจประเด็น ลักษณะ และแรงบันดาลใจในการสื่อสารทางการเมืองผ่านดนตรีพังก์ได้ จะทำให้ความรู้เชิงวิชาการด้านดนตรีพังก์ในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประเด็นทางการเมืองผ่านดนตรีของกลุ่มดนตรีพังก์ปี พ.ศ. 2557-2562
2. ศึกษาแรงบันดาลใจในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองของกลุ่มดนตรีพังก์ปี พ.ศ. 2557-2562
3. ศึกษาลักษณะการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านดนตรีของกลุ่มดนตรีพังก์ปี พ.ศ. 2557-2562

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษาการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านดนตรีของกลุ่มดนตรีพังก์ ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ทางกลุ่มดนตรีพังก์ได้จัดกิจกรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่ผู้ส่งสารกับสาร คือ กลุ่มนักดนตรีพังก์กับเนื้อหาภายในบทเพลงพังก์ โดยการคัดเลือกกลุ่มดนตรีพังก์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากวงดนตรีที่ผลิตผลงานเพลงเผยแพร่ในช่วงเวลา พ.ศ. 2557-2562 และเคยแสดงงานดนตรีทางการเมืองหรือเคยร่วมชุมนุมทางการเมือง จำนวน 5 วง ได้แก่ วงสันดาน, Drunk All Day, Blood Soaked Street of Social Decay, The Shock Shuck และ Radical Rat โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ศิลปินเกี่ยวกับแรงบันดาลใจทางการเมือง และคัดเลือกเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ

การเมือง เพื่อนำเนื้อหาเพลงมาวิเคราะห์หาประเด็นทางการเมือง จำนวนทั้งสิ้น 18 เพลง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง

แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง

ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองเป็นการถ่ายทอดความหมาย สัญลักษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างอำนาจเหนือผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร คือ สื่อมวลชน และกลุ่มการเมือง (2) เนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง (3) ช่องทางการสื่อสาร (4) เป้าหมายของการสื่อสาร และ (5) ผู้รับสาร (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง ประกอบไปด้วยบทบาทของเพลงกับสังคม กระบวนการสร้างสรรค์เพลง และบริบทที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์เพลงทางการเมือง โดยในแง่บทบาทเพลงกับสังคม เพลงนั้นทำหน้าที่สะท้อนสังคม ชี้ให้เห็นปัญหา สะท้อนความเชื่อและสถานการณ์ทางสังคม และมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้ฟังตอบสนองผ่านทางกายภาพ เช่น เกิดอารมณ์ร่วม เป็นต้น (ปรานี วงษ์เทศ, 2523)

ในส่วนของกระบวนการสร้างสรรค์เพลง ประกอบไปด้วยจังหวะ (rhythm) ทำนอง (melody) เนื้อร้อง (lyric) รูปแบบโครงสร้างภายในเพลง (form) วลี (phrase) ประโยค (sentence) สุดท้ายคือผลกระทบต่อผู้ฟังและสังคมโดยรวม (impact on listeners and social responsibility) (สุกรี เจริญสุข, 2538: 104)

สำหรับบริบทที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์เพลงทางการเมือง ผู้ประพันธ์ดนตรีมักอาศัยสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม นโยบายทางภาครัฐ นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเพลง เพื่อสื่อถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้ฟังได้รับทราบผ่านดนตรี (เชาว์วัจน์ พาณิชย์เสรีวิศิษฐ์, 2552)

ทฤษฎีภาพสะท้อน (reflection theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความหมายที่ปรากฏในสาร คือ การสะท้อนเรื่องราว ซึ่งสะท้อนผ่านสื่อทุกประเภท ตั้งแต่ละคร ภาพยนตร์ และเพลง โดยสื่อเหล่านี้ทำหน้าที่เหมือนดังกระจกสะท้อนสิ่งที่เป็นไปในสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2557) ในส่วนของดนตรี ทำหน้าที่บรรจุข้อมูล อารมณ์ ความรู้สึก ผ่านภาษาและท่วงทำนอง เพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจถึงประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ ดนตรียังสามารถอธิบายเรื่องราวทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รวมถึงปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม อาทิ การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น (Merriam, 1964: 6)

สำหรับกระบวนการสะท้อนสังคมผ่านบทเพลง สอดคล้องกันระหว่างความสัมพันธ์ของผู้สร้างบทเพลง (creator) สู่ผู้ถ่ายทอดบทเพลง (performer) โดยมีรูปแบบและเนื้อหาของบทเพลงเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สร้างบทเพลงกับผู้ฟัง (audience) (Elbourne, 1976) ยกตัวอย่างเช่น เพลงสะท้อนสังคม *เทียนแห่งธรรม* เป็นบทเพลงที่มีจังหวะดนตรีแบบช้า มีทำนองที่เป็นรูปแบบไทยร่วมสมัย สามารถเข้าใจได้โดยง่ายในเนื้อเพลง ซึ่งเนื้อเพลงจะกล่าวถึงการเชิญชวนประชาชนให้มีการลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อขับไล่นักการเมืองที่ทุจริตหรือฉ้อโกง เห็นได้จากเนื้อเพลงท่อนที่ว่า “ขับไล่พวกมาร เผาผลาญผีเปรตจัญไร ไล่มันออกไป เอาประเทศไทยของเราคืนมา” แสดงให้เห็นถึงการขับไล่ของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2547-2557 นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของเนื้อเพลงโดยมีนัยสำคัญคือ การเปรียบเทียบกลุ่มที่เป็นชุมนุมเป็นเสมือนเทียนเล่มน้อย เมื่อเทียนเล่มน้อยเหล่านี้มารวมกันหลายเล่ม ก็ย่อมมีพลังในการเปล่งแสงสว่าง และจะนำพาประเทศไปสู่วิถีแห่งความรัก สามัคคี และความเจริญสู่ประเทศ (ธนัญ รักษาญาติ, 2555)

แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง จะถูกนำมาใช้ในด้านของการตีความ และวิเคราะห์ในส่วนของเพลงที่ถูกประพันธ์ขึ้นโดยวงดนตรีพังก์ ทั้งบริบทการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านเนื้อหาเพลง กระบวนการสรรค์เพลง แรงบันดาลใจ และน้ำเสียงในการใช้ เพื่ออธิบายถึงรูปแบบการนำเสนอ แนวคิดและการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์

แนวคิดการตีความ

แนวคิดการตีความคือ การใช้ความคิดเพื่อค้นหาความหมายภายในสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ ดังนั้น การตีความคือการพิจารณาลักษณะความหมายที่แฝงอยู่ภายในสาร ซึ่งความหมายที่พบจากคำ อาจไม่ได้ตรงกับความหมายตามรูปคำ โดยความหมายจะซ่อนอยู่ในรูปสัญลักษณ์ (symbol) (ศิวกานต์ ปทุมสูติ, 2553) โดยแนวทางการตีความขึ้นอยู่กับเรื่องและประเภทของสาร ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ทราบว่า เรื่องและประเภทของสารแบบไหนใช้ประโยชน์อย่างไร

ดังนั้น ผู้รับสารจึงต้องตีความจากผู้ส่งสารเพื่อเข้าใจเจตนาที่แท้จริงของผู้ส่งสาร โดยการตีความเจตนาต้องอาศัยการพิจารณาถ้อยคำ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ความหมายของคำ คือ ความหมายโดยตรง กับความหมายโดยนัย ต่อมาคือ บริบทของคำ หรือข้อความที่แวดล้อมคำที่ต้องการ และองค์ประกอบสุดท้ายสำหรับการตีความคือ น้ำเสียง โดยการใช้น้ำเสียงบ่งบอกถึงทัศนคติและความรู้สึกของผู้ส่งสารต่อเรื่องราวที่ถ่ายทอด (คำยวง วราสิทธิชัย, 2558)

ทั้งนี้ แนวคิดการตีความในบทความนี้ถูกนำมาใช้ในการคิดพิจารณาเนื้อหาของบทเพลง การเลือกใช้ถ้อยคำและน้ำเสียง เพื่อค้นหานัยที่ซ่อนอยู่ภายในเนื้อหาของบทเพลง ทั้งสารที่ต้องการสื่อและรูปแบบที่เลือกใช้ในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง *การสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงกลุ่มดนตรีพังก์ ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562* เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยดำเนินการดังนี้

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับวงดนตรีพังก์ โดยใช้รูปแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structed interview) กำหนด

คำถามโดยใช้คำสำคัญ เช่น แรงบันดาลใจ วิธีการสร้างสรรค์ผลงานเพลง และความเห็นทางการเมือง เป็นต้น สำหรับวงดนตรีพังก์ที่ศึกษามีจำนวน 5 วง ได้แก่ สันดาน, Drunk All Day, Blood Soaked Street of Social Decay, The Shock Shuck และ Radical Rat คัดเลือกจากวงที่มีผลงานออกเผยแพร่และเคยแสดงงานดนตรีทางการเมืองหรือเคยเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 (2) การรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาจากไฟล์เพลงของวงดนตรีพังก์จำนวนทั้งสิ้น 18 เพลงจาก 30 เพลง ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกเพลงมาจากเพลงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์วงดนตรีเจ้าของบทเพลงถึงประเด็นทางการเมืองภายในเพลง โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาในการถ่ายทอดประเด็นทางการเมืองผ่านแนวคิดการตีความ

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามแหล่งที่มาของข้อมูล โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์วงดนตรีพังก์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สาเหตุและผล (cause and effect analysis) โดยใช้แนวคิดภาพสะท้อนสังคมผ่านบทเพลงกับแนวคิดการสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง เพื่อศึกษาถึงที่มาของแรงบันดาลใจในการสื่อสารทางการเมืองผ่านดนตรี ประเด็นในการสื่อสารทางการเมือง และลักษณะการสื่อสารผ่านบทเพลง สำหรับการวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงตีความ (interpretative textual analysis) โดยพิจารณาคำร้องของบทเพลง จากนั้นนำมาจัดกลุ่มข้อความเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) เพื่อใช้ในการค้นหาประเด็นและนัยทางการเมืองที่สื่อสารผ่านบทเพลงของกลุ่มดนตรีพังก์ โดยค้นหาจากข้อความที่มีความหมายตรงตามคำที่ปรากฏ (denotative meaning) และความหมายที่แฝงอยู่ในภาษา (connotative social meaning) เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตีความหมายตามการสื่อสารของผู้ส่งสารหรือกลุ่มดนตรีพังก์ โดยนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytical description)

ผลการวิจัย

ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างวงดนตรีพังก์

Radical Rat

ภูมิหลังของวงดนตรี Radical Rat มีสมาชิก 3 คน คือ ณัฐพล สวัสดี (นัท) ตำแหน่งกลอง ชัชชล อัจนากิตติ (ชัช) ตำแหน่งร้องนำ/เบส และเมา (นามสมมติ) ตำแหน่งกีตาร์ โดยการเริ่มต้นคือ การรวมตัวกันตั้งแต่สมัยมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จากการรู้จักผ่านชุมนุมดนตรีของโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีจุดเชื่อมโยงกันที่แนวเพลง ทั้งสามคนฟังเพลงแนวพังก์/เมทัลเหมือนกัน ถึงแม้ว่าในขณะนั้นทางวงไม่ได้มีผลงานของตัวเอง แต่ด้วยอิทธิพลความคิดทางการเมืองส่งผลให้บทเพลงและแนวเพลงในตอนนั้นที่วงเล่น เป็นแนวเพลงร็อค สลับกับแนวเพลงเพื่อชีวิตและเพลงที่เกี่ยวกับการเมือง ทิศทางของวงจึงเป็นไปในทางเพลงเพื่อชีวิตเป็นหลัก แต่ขณะเดียวกัน เมาเริ่มให้ความสนใจกับการเมืองจากการฟังเพลงวง Rage against the Machine แต่ก็ไม่ได้นำมาปรับใช้กับวงตนเอง เนื่องจากไม่ได้คลั่งไคล้ในการเมืองมากเท่าที่ควร เปรียบเทียบกับณัฐพลและชัชชล หลังจากจบมัธยมศึกษา เมาเข้ารับการศึกษาต่อที่คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และไม่ได้ร่วมงานกับวงในช่วงมหาวิทยาลัย ส่วนสมาชิกวงอีกสองคนเข้ารับการศึกษาที่คณะรัฐศาสตร์เหมือนกันแต่ต่างกันที่มหาวิทยาลัย โดยชัชชลศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนณัฐพลศึกษาที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งสองคนเมื่อเข้าสู่ช่วงมหาวิทยาลัย ก็ยังคงเล่นดนตรีอยู่วงเดียวกัน แต่จุดประสงค์ของการเล่นได้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยเปลี่ยนจากแนวเพลงร็อคสู่แนวเพลงเพื่อชีวิตอย่างเต็มตัว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการสื่อสารทางการเมือง ทั้งคู่ออกงานตามกลุ่มชุมนุมแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) แต่แล้วสุดท้ายหลังจากเกิดปัญหาส่วนตัว จึงเกิดการพักวงและมารวมวงอีกครั้ง หลังจากรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ทางสมาชิกวงได้นัดสังสรรค์กัน ณัฐพลจึงตัดสินใจชักชวนเพื่อนทั้งสองคนกลับมาทำวงดนตรีอีกครั้ง แต่เปลี่ยนแนวเพลงจากร็อค/เพื่อชีวิตเป็นแนวเพลงพังก์อย่างเต็มตัว โดยใช้ชื่อว่าวง Radical Rat (ณัฐพล สวัสดี และ

เมา, สัมภาษณ์ 18 กันยายน 2562) ทั้งนี้ จุดยืนทางดนตรีของวง Radical Rat นั้นเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง ทั้งเนื้อหาเพลงที่ว่าด้วยเรื่องการโจมตีระบอบการเมืองประเทศไทย ตั้งคำถามต่อกลุ่มความคิดทางการเมือง เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สันดาน

ภูมิหลังของวง "สันดาน" ตั้งแต่แรกเริ่มเดิมทียังไม่มีการใช้ชื่อว่าวง "สันดาน" โดยในอดีตนั้นใช้ชื่อว่า "The Comedy Bomb" และเล่นดนตรีแนวเมทัล จากนั้นเหล่าสมาชิกในวงบางคนได้มีการลาออกจึงเหลือเพียง อนุรักษ์ พิชัยพันธุ์ (นักร้องนำ) และมือกลอง จึงเป็นจุดหักเหทิศทางแนวเพลงของวงในการเปลี่ยนมาเล่นดนตรีแนวพังก์ ซึ่งเป็นรสนิยมของอนุรักษ์อยู่แล้ว แต่กระนั้นมือกลองไม่ได้ชื่นชอบดนตรีพังก์ จึงลดบทบาทมาเป็น backup แทน จากนั้นวง The Comedy Bomb จึงเปลี่ยนจากการเล่นดนตรีแนวเมทัลเป็นแนวพังก์ พร้อมเปลี่ยนชื่อวงเป็น "สันดาน" ต่อมาวงสันดานได้มีโอกาสไปเล่นในงานคอนเสิร์ตจึงได้มาทำความรู้จักกับวง Horror Hotel ซึ่ง ธนกร จ้อยจินดา เป็นสมาชิกวง Horror Hotel และเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ธนกรจึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกของวงสันดาน โดยรับบทบาทเป็นมือกีตาร์ อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (อนุรักษ์ พิชัยพันธุ์ และธนกร จ้อยจินดา, สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2562) และแนวดนตรีส่วนใหญ่ที่เล่นของวงสันดาน จะเป็นแนวทางการสะท้อนสภาพของสังคมในแต่ละยุคสมัย ดังในปัจจุบันที่มีผลงานเพลงเพื่อแสดงออกทางการเมืองและสะท้อนสภาพการเมืองไทย

Blood Soaked Street of Social Decay

ภูมิหลังของวง Blood Soaked Street of Social Decay ประกอบไปด้วยสมาชิก 3 คน คือ โกวิท อัคนิทัต (แมน) ตำแหน่งร้องนำ พงศวิชญ์ ระวิเพียรทรัพย์ (อิง) ตำแหน่งกีตาร์ และฉัตรชัย วัฒนะชัยสิทธิ์ (หมี) ตำแหน่งกลอง จุดเริ่มต้นของวง Blood Soaked Street of Social Decay เกิดขึ้นจากการ

พบเจอกันในงานดนตรีพังก์ โดยทั้งสามคนรู้จักกันในงานดนตรีพังก์ ซึ่งในขณะนั้นช่วงยุคสมัยที่ทั้งสามคนได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) กับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พันธมิตร) ทั้งสามคนจึงได้แลกเปลี่ยนทัศนคติประเด็นทางการเมืองซึ่งกันและกัน และพบว่า ความคิดทั้งสามคนตรงกันในด้านการวิจารณ์ทางการเมือง โดยความคิดเป็นกลางทางการเมืองและพร้อมจะตำหนิในฝ่ายที่ผิด ด้วยเหตุที่มีความคิดเห็นตรงกัน ทั้งสามคนจึงตัดสินใจตั้งวงดนตรีขึ้น ในปี พ.ศ. 2554 โดยใช้ชื่อว่า Blood Soaked Street of Social Decay มีความหมายว่า ถนนที่นองไปด้วยเลือดท่ามกลางสังคมที่เน่าเฟะ (โกวิท อัคนิทัต และคณะ, สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2562) โดยจุดยืนของวงนี้คือ การอธิบายความเป็นจริงผ่านบทเพลง พร้อมวิจารณ์ภาครัฐและกลุ่มทางการเมือง เพื่อให้ผู้ฟังได้ตระหนักถึงความเป็นจริง

Drunk All Day

ภูมิหลังของวง Drunk All Day ประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ธนากร จันท์สำโรง (ท๊อป) ตำแหน่งเบส อนุวัฒน์ ยอดขำ (โอ๊ต) ตำแหน่งกีตาร์ ณัฐพล เข็มเงิน (เจย์) ตำแหน่งร้องนำ/กีตาร์ และชานนท์ เรืองทอง (แมค) ตำแหน่งกลอง จุดเริ่มต้นของวง Drunk All Day เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552 จากการรวมกลุ่มกันของคนเล่น skateboard อนุวัฒน์ได้เจอกับเอ็ม อดีตนักร้องนำและมือเบส โดยทั้งสองคนใส่เสื้อวงดนตรีเหมือนกัน จึงเกิดการแลกเปลี่ยนโดยการสนทนาเกี่ยวกับดนตรี และเริ่มมาซ้อมดนตรีร่วมกัน กระทั่งเอ็มแนะนำให้อนุวัฒน์รู้จักกับณัฐพล จึงเกิดเป็นวง Drunk All Day ส่วนธนากรกับชานนท์ เข้าร่วมกับวงหลังจากเกิดคดีที่ณัฐพลพ่นสัญลักษณ์อนาธิปไตยหน้าศาล เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับการเสียชีวิตของยุทธนา ศรีประดิษฐ์ นักร้องนำวง The Shock Shuck ซึ่งเพลงของวง Drunk All Day ในช่วงแรกจะเป็นไปตามวงที่ได้รับอิทธิพลคือวง Blink 182 วงดนตรีแนวป๊อปพังก์จากสหรัฐอเมริกา แต่มาถึงจุดเปลี่ยนในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ส่งผลให้วงเริ่มสนใจประเด็นทางการเมืองมากขึ้น

จึงเกิดเพลง *I Don't Want to Know* (2555) ที่รับแรงบันดาลใจจากการครอบงำสื่อของรัฐบาล ตั้งแต่นั้นทางวงจึงให้ความสนใจกับเรื่องการเมืองเสมอมา

The Shock Shuck

วง The Shock Shuck มีสมาชิก 4 คน ประกอบไปด้วย ยุทธนา ศรีประดิษฐ์ (บอม) ตำแหน่งร้องนำ ฉัตรกมล ดวงสง่า (บั๊ม) ตำแหน่งร้องนำ/เบส กิตติศักดิ์ บุตรวงศ์ (วิน) ตำแหน่งกลอง และสหรัฐ รุ่งเรืองชัยคงมี (บอย) ตำแหน่งร้องนำ/กีตาร์ จุดเริ่มต้นวง The Shock Shuck เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2550 จากการศึกษาโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาด้วยกัน โดยสหรัฐกับกิตติศักดิ์เป็นแกนหลักของวง ในขณะวงยังไม่ได้เล่นเพลงแนวพังก์ แต่เริ่มได้รับอิทธิพลความเป็นพังก์จากวงที่ฟังอย่าง Bangkok Alcohol, Sex Pistol, H2O ซึ่งวงดนตรีในช่วงมัธยมศึกษาเป็นวงที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงงานในโรงเรียน แต่สุดท้ายก็แยกวงกันก่อนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา และหลังจากจบการศึกษาชั้นมัธยม สหรัฐกับกิตติศักดิ์ได้เข้ารับการศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมด้วยกัน จึงมีความคิดริเริ่มกลับมาเล่นดนตรี รวมถึงชักชวนฉัตรกมลและยุทธนา อดีตนักร้องนำซึ่งเป็นเพื่อนสมัยมัธยมศึกษา หลังจากรวมตัวกัน จึงตัดสินใจหาแนวทางดนตรีของตัวเอง จนได้ข้อสรุปเป็นแนวเพลงพังก์ จึงถือกำเนิดวง The Shock Shuck อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2553 (ฉัตรกมล ดวงสง่า, กิตติศักดิ์ บุตรวงศ์ และสหรัฐ รุ่งเรืองชัยคงมี, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2562) ซึ่งเนื้อหาเพลงส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและความเหลื่อมล้ำของสังคม ที่สมาชิกในวงได้รับผลกระทบในช่วงมหาวิทยาลัย แต่มีจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้วงนี้เริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น จากการเสียชีวิตของยุทธนาซึ่งถูกทหารฆาตกรรม แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการตัดสินคดี

ประเด็นการสื่อสารทางการเมืองของดนตรีพังก์

จากบทเพลงของกลุ่มดนตรีพังก์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการตีความในครั้งนี้เป็นบทเพลงที่ได้รับการเผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 จำนวน 18 เพลง

จากการจัดกลุ่มข้อความให้เป็นหน่วยการวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถจัดประเด็นการศึกษาได้ดังนี้ (1) ประเด็นเรื่องปัญหาสังคม (2) ประเด็นเรื่องระบบการปกครอง (3) ประเด็นเรื่องชนชั้น (4) ประเด็นเรื่องรัฐบาล โดยสามารถนำเสนอตีความทั้ง 4 ประเด็นได้ในรูปแบบตารางแสดงจำนวนบทเพลงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนบทเพลงที่สื่อสารประเด็นทางการเมืองของกลุ่มดนตรีพังก์ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

ประเด็นและนัยทางการเมือง	จำนวนเพลง
1. ประเด็นเรื่องชนชั้น	3
2. ประเด็นเรื่องระบบการปกครอง	3
3. ประเด็นเรื่องปัญหาสังคม	6
4. ประเด็นเรื่องรัฐบาล	6
รวม	**18**

การสื่อสารทางการเมืองของดนตรีพังก์ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลักได้ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องชนชั้น สำหรับประเด็นนี้ที่ปรากฏในกลุ่มดนตรีพังก์แบ่งประเด็นย่อยออกได้เป็น 2 ประเด็นคือ ความลำบากของผู้มีรายได้น้อย และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ประเด็นหลักส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น การถูกปฏิบัติจากรัฐอย่างไม่เสมอภาค วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้มีรายได้น้อย บอกเล่าในลักษณะที่ตัดพ้อกับชีวิตและรายได้ จะเห็นได้จากตัวอย่างท่อนเนื้อร้องที่ว่า “ใครมีมากกว่า ผมก็ว่าดี ไอ้เราไม่มีมันเลยดูด้อยค่า” จากเพลง *คนจนโตช้า* ของวงสันดาน ที่แสดงให้เห็นการวัดคุณค่าจากเงิน ที่มีค่าชีวิตตัวเองต่ำกว่าผู้อื่น ประเด็นต่อมาคือ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สำหรับประเด็นนี้

บอกเล่าเรื่องราว การโดนดูถูกจากคนที่มีฐานะดี หรือความแตกต่างทางอำนาจของผู้ที่อยู่เหนือกฎหมาย และประชาชนทั่วไปที่อยู่ภายใต้กฎหมาย

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นชนชั้น ดังนี้

"เกิดมาจนทำไมมันแสนลำบาก อย่างนี้อย่างนั้นมันก็ไม่เป็นอย่างใจ จะกินก็ไม่ได้กิน จะนอนก็ไม่ได้นอน อดทนกล้ำกลืน รอวันที่ดีกว่า คนจนโตช้า ยังไม่ตายก็ต้องดิ้นรนกันต่อไป คนจนโตช้า มันหนัก มันหน่วงจนแทบทนไม่ไหว คนจนโตช้า มันเหน็ด มันเหนื่อยจนไม่อยากจะบอกใคร คนจนโตช้า พระเจ้าช่วยลูกที ใครมีมากกว่า ผมก็ว่าดี ไอ้เราไม่มีมันเลยดูด้อยค่า โอ้โห เหมือนถูกรุมกระทืบ ถูกตีราคาหมดความหมายลงไป ยิ่งอยู่ยิ่งแย่ ยิ่งอยู่ยิ่งเศร้า ยิ่งอยู่ยิ่งเหี้ย ยิ่งอยู่ยิ่งลำบาก อย่าน้อยใจ รอคอยชะตา อดทนทำไปซะ วันของเรา"

คนจนโตช้า – สันดาน

2. *ประเด็นระบบการปกครอง* ในประเด็นนี้ที่พบในกลุ่มดนตรีพังก์แบ่งประเด็นย่อยได้ออกเป็น 2 ประเด็นคือ การวิจารณ์ระบบการปกครองแบบอำนาจนิยม (Fascism) และการวิพากษ์วิจารณ์ประชาชนที่ฝักใฝ่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในส่วนการวิจารณ์ระบบการปกครองแบบอำนาจนิยมนั้น เนื้อหาส่วนใหญ่ระบายความรู้สึกอัดอั้นเกี่ยวกับระบบอำนาจนิยม กล่าวถึงปัญหาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต่อมาคือ การวิพากษ์วิจารณ์ประชาชนที่ฝักใฝ่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประเด็นดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่การตั้งคำถามต่อประชาชนฝักใฝ่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยคำถามมีสองประเด็น คือ เสรีภาพที่คุณต้องการมันเป็นอย่างไร และคุณเข้าถึงข้อมูลความรู้มากน้อยแค่ไหน รูปแบบประโยคจะเป็นประโยคคำถาม เช่น "How free is your freedom?" จากเพลง *How free is your freedom* ของวง Radical Rat

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นระบอบการปกครอง ได้แก่

"Under our beloved regime you can do nothing, under our beloved regime you can see everything, under our beloved regime you can speech something only in your dream, under our beloved regime you can do anything but don't try to think. This is the land of smile, watch out and keep it smile. We pretend to love and we love"

Beloved Regime – Radical Rat

3. *ประเด็นเรื่องปัญหาสังคม* สำหรับปัญหาสังคมที่ปรากฏในกลุ่มดนตรีพังก์แบ่งประเด็นย่อยออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ (1) ยาเสพติด (2) ปัญหาสิ่งแวดล้อม (3) ความขัดแย้งในสังคม (4) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยปัญหาสังคมที่กลุ่มดนตรีพังก์ได้นำเสนอออกหลายมิติ แต่ประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องคือ ความคิดทางการเมือง ที่เป็นปัญหาจากภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคมทางด้านลบ อีกทั้งยังมีประเด็นการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งจำแนกผู้เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ส่วนคือ (1) รัฐ (2) นายทุน (3) ประชาชนในสังคม โดยรัฐเอื้อผลประโยชน์ให้กับนายทุนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาสังคมด้านยาเสพติด ได้แก่

"สิ่งไหนยิ่งห้าม เรายิ่งลงมือทำ เราไม่เคยกลัว ชีวิตจะเจออะไร เพียงแค่อยากลอง แลคเกอร์และกาว สูดดมเข้าไป เพื่อความบันเทิง สารระเหย สารระเหย สารระเหย กูเมาสารระเหย สารระเหย สารระเหย สารระเหย กูเมาสารระเหย มันสบายใจรู้สึกผ่อนคลายกว่าสิ่งไหน แถมยังพกพาสะดวกสบายแสนถูกใจ จากคนดีๆ กลายสภาพเป็นคนบ้า บรรลัยแน่นอน"

สารระเหย – สันดาน

4. ประเด็นเรื่องรัฐบาล ประเด็นนี้ที่ปรากฏในกลุ่มดนตรีพังก์มีประเด็นย่อยอยู่ด้วยกัน 3 ประเด็นคือ การถูกจำกัดเสรีภาพ การยึดอำนาจ และการต่อสู้กับรัฐเพื่อแลกสิทธิเสรีภาพทางความคิด โดยเนื้อหามุ่งเน้นไปที่รัฐบาล คสช. ตั้งแต่ประชาชนอยู่ภายใต้รัฐบาล คสช. จำกัดเสรีภาพ และยึดอำนาจอย่างผิดกฎหมาย ในส่วนของประเด็นการถูกจำกัดเสรีภาพ กล่าวถึงลักษณะการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเนื้อเพลงท่อนที่ว่า "ต้องทำตาม ต้องตามใจ ต้องน้อมรับคำสั่ง" ในเพลง *คืนความสุกข์* จากวง Drunk All Day ประเด็นต่อมาคือการยึดอำนาจ ในประเด็นนี้กลุ่มดนตรีพังก์นำเสนอลักษณะของการยึดอำนาจของรัฐบาล คสช. จะเห็นได้จากเนื้อเพลงท่อนที่ว่า "ยึดอำนาจไร้การตรวจสอบ" ในเพลง *แถลงการณ์ฉบับที่ 1* ของวง Blood Soaked Street of Social Decay ในส่วนของการต่อสู้กับรัฐเพื่อแลกสิทธิเสรีภาพทางความคิด กลุ่มดนตรีพังก์ต้องการปลุกระดมความคิดให้ประชาชนต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ จะเห็นได้จากท่อนเนื้อเพลงที่ว่า "ความผิดที่แสนมากมายกำลังจะถูกลบเลือน" และ "ต้องร่วมกันสู้ ต้องช่วยกันเปิดเผย" ในเพลง *Fight Real Life* ของวง The Shock Shuck

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นรัฐบาล

"ยึดอำนาจไร้การตรวจสอบ เหยียบย่ำเสรีภาพด้วยการทำดี ยึดอำนาจไร้การตรวจสอบ ล่อหลอกผู้คนด้วยการทำดี"

แถลงการณ์ฉบับที่ 1 – Blood Soaked Street of Social Decay

แรงบันดาลใจในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์

สำหรับการศึกษาแรงบันดาลใจในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านเพลงพังก์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกวงดนตรีพังก์ ในรูปแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structed interview) ถึงแรงบันดาลใจในการแต่งเพลง โดยผลการสัมภาษณ์สามารถแบ่งแรงบันดาลใจในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองได้ดังนี้

1. แรงบันดาลใจจากผลกระทบทางการเมืองในชีวิตประจำวัน

แรงบันดาลใจจากผลกระทบทางการเมืองในชีวิตประจำวันนั้น เกิดจากการดำเนินงานของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด รายได้ของชนชั้นแรงงาน ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจนไปถึงปัญหาความขัดแย้งในสังคม โดยเรื่องราวเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจให้วงดนตรีพังก์เลือกสื่อสารผ่านบทเพลง ซึ่งในแต่ละวงได้รับผลกระทบจากการเมืองที่แตกต่างกันตามบริบทของสังคม ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นปัญหายาเสพติดจากเพลง *สารระเหย* ของวงสันดาน ทั้งนี้ อนุรักษ์ พิชัยพันธุ์ (ผู้ประพันธ์เพลงและนักร้องนำวงสันดาน) อาศัยอยู่ในชุมชนที่มียาเสพติดแพร่ระบาด จึงแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นมา โดยได้รับแรงบันดาลใจในการแต่งเพลงมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชนของตนเอง หรือประเด็นความต่างกันระหว่างชนชั้นในสังคมจากเพลง *นรกคนจน* ของวง Drunk All Day ได้รับแรงบันดาลใจมาจากชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากของสมาชิกภายในวง ที่ถึงแม้จะทำงานจ่ายภาษี แต่ไม่ได้รับสวัสดิการชีวิตที่ดี และต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างลำบากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้มีอำนาจที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างสบาย เป็นต้น

2. แรงบันดาลใจจากการดำเนินนโยบายทางภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์พบว่า นโยบายทางภาครัฐที่เป็นแรงบันดาลใจให้กลุ่มดนตรีพังก์นำมาสื่อสารทางการเมืองนั้น ไม่ได้เป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ตัวอย่างเช่น โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) แต่เป็นนโยบายสังคมที่ในแต่ละวงให้ความสนใจจึงหยิบยกนำมาสื่อสารผ่านบทเพลง ยกตัวอย่างเช่น เพลง *เหี้ยแดกป่า* ของวง Blood Soaked Street of Social Decay ซึ่งเนื้อหาเพลงได้รับแรงบันดาลใจมาจากการให้สัมภาษณ์ของพลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีนโยบายจะใช้มาตรา 44 ในการผลักดันสร้างเขื่อนแม่วงก์ โดยทางวงต้องการให้ผู้ฟังตระหนักถึงการดำเนินนโยบายที่กระทบต่อป่าไม้และสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าหากสร้างเขื่อนแม่วงก์ หรือเพลง *คืนความสุกข์* ของวง Drunk All Day โดยเนื้อหาและชื่อเพลงได้รับแรงบันดาลใจจากนโยบายคืนความสุขให้กับคนใน

ชาติ โดยวง Drunk All Day ต้องการแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของนโยบายคืนความสุขให้กับคนในชาติ เป็นต้น

3. แรงบันดาลใจจากแนวคิดทางการเมือง

แนวคิดทางการเมืองเป็นแรงบันดาลใจที่แตกต่างจากการดำเนินงานนโยบายของภาครัฐ โดยกลุ่มดนตรีพังก์บางวงเลือกวิจารณ์ไปที่ระบอบการปกครองมากกว่าการวิจารณ์รัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น เพลง *Fuck Fascist* ของวง Radical Rat ซึ่งเนื้อหาภายในเพลงได้รับแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดอำนาจนิยม (Fascism) โดยทางวงต้องการสื่อสารให้ผู้ฟังเห็นถึงความโหดร้ายของแนวคิดอำนาจนิยม หรือเพลง *Fight Real Life* ของวง The Shock Shuck ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความขัดแย้งจากแนวคิดทางการเมืองของประชาชนในสังคมไทย ทางวงจึงเลือกสื่อสารประเด็นนี้เพื่อให้ประชาชนในสังคมค้นหาข้อมูลที่แตกต่าง มากกว่าการเชื่อข้อมูลที่ได้รับจากแนวคิดทางการเมืองของตนโดยไม่ตั้งคำถาม เป็นต้น ทั้งนี้ กลุ่มวงดนตรีพังก์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดทางการเมือง ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ (สมาชิกวง Radical Rat) จึงอาจเป็นไปได้ว่า การศึกษาส่งผลต่อมุมมองทางการเมือง ส่งผลให้มองการเมืองเป็นเชิงระบบมากกว่าผลกระทบในชีวิตประจำวัน

ลักษณะในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์

ในการศึกษาลักษณะในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองผ่านบทเพลงพังก์ ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะที่เด่นชัดในการสื่อสารประเด็นทางการเมืองคือลักษณะของภาษา ทั้งการเลือกใช้คำและน้ำเสียงที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และประเด็นที่สื่อสารภายในบทเพลง ซึ่งสามารถแบ่งวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้ดังนี้

1. การกล่าวโจมตีรัฐ

ลักษณะภาษาในประเด็นการกล่าวโจมตีรัฐ กลุ่มดนตรีพังก์เลือกใช้คำที่หยาบคายและมีความหมายตรงไปตรงมา เช่น “รัฐบาลหน้าเหี้ย” “ไอ้พวกระยำหนังหน้านายทุน” และ “Fuck” เป็นต้น โดยน้ำเสียงที่ใช้ประกอบคำหยาบคายเป็นน้ำเสียงที่ดุดัน ก้าวร้าว รุนแรง แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ที่เกรี้ยวกราดและ

ความไม่พอใจต่อการดำเนินงานของรัฐ ยกตัวอย่างเช่น “รัฐบาลชาติหมา รัฐบาลหน้าเหี้ย” นี่คือส่วนหนึ่งในเพลง *รัฐบาลชาติหมา* ของวง Blood Soaked Street of Social Decay ซึ่งเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงการกล่าวโจมตีรัฐอย่างชัดเจน ทั้งนี้ลักษณะการโจมตีรัฐของกลุ่มดนตรีพังก์ไม่ได้ใช้คำหยาบคายและน้ำเสียงที่ดุดันทุกวง เพราะมีบางวงที่เลือกใช้ภาษาสุภาพและน้ำเสียงที่ไม่ก้าวร้าว เช่น “เธอบอกจะคืนความสุขที่มีเธอให้มาแต่ความทุกข์” อันเป็นส่วนหนึ่งของเพลง *คืนความสุกข์* ของวง Drunk All Day จะเห็นได้ว่า วงนี้เลือกใช้คำที่สุภาพ ซึ่งคำว่า “เธอ” ในที่นี่หมายถึงรัฐ นอกจากนี้ น้ำเสียงที่ใช้ยังเป็นน้ำเสียงธรรมดา ไม่รุนแรง โดยจากกรณีนี้แสดงให้ถึงความแตกต่าง เพราะถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์เดียวกันแต่อารมณ์ร่วม จุดยืนทางการเมืองและเหตุการณ์ที่ต่างกัน จึงทำให้ลักษณะภาษาที่สื่อสารแตกต่างกัน

นัยสำคัญที่แฝงไว้ซึ่งความแตกต่างของการเลือกใช้ลักษณะภาษาในการกล่าวโจมตีรัฐ คือ บริบทและอารมณ์ในการถ่ายทอด ตัวอย่างเช่น เพลง *รัฐบาลชาติหมา* ของวง Blood Soaked Street of Social Decay การเลือกใช้ถ้อยคำที่หยาบคายอย่างตรงไปตรงมา เป็นการส่งมอบความรู้สึกที่เกรี้ยวกราดไปยังผู้ฟัง โน้มน้าวและปลุกระดมให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วม เน้นอารมณ์มากกว่าเหตุผลหรือประสบการณ์ร่วมกัน ดังนั้น คำที่ใช้จึงเป็นคำด่าที่ตรงไปตรงมา อาทิ คำว่า “เหี้ย” หรือ “ชาติหมา” ซึ่งผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ในทันที เป็นการมุ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกร่วมกันมากกว่าการตั้งคำถามว่ารัฐบาลไม่ดีอย่างไรถึงถูกวิจารณ์ว่าชาติหมา ดังนั้น หน้าที่ของเพลงนี้จึงไม่ใช่การตั้งคำถามหรือขบคิดวิเคราะห์ถึงการทำงานของรัฐ แต่เป็นเครื่องมือในการปลุกระดมความรู้สึกเสียมากกว่า

ส่วนเพลง *คืนความสุกข์* ของวง Drunk All Day มีนัยแฝงผ่านเนื้อหาของบทเพลงตั้งแต่การใช้คำในชื่อเพลงว่า “ความสุกข์” ที่ตีความหมายจากคำว่า “ความสุข” เป็น “ความสุกข์” สุกที่หมายถึงการแปรสภาพของวัตถุจนถึงขีดสุด ส่วน “ข์” มาจากคำว่า “ความทุกข์” ซึ่งชื่อ “คืนความสุข” เป็นรายการโทรทัศน์ของรัฐบาล คสช. โดยการเลือกปรับคำเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลไม่ได้คืนความสุข แต่คืนความทุกข์ที่สุกงอมให้กับประชาชนมากกว่า นอกจากนี้

เนื้อหาภายในเพลงยังกล่าวถึงความทุกข์ของประชาชนที่ได้รับ แต่จะมุ่งเน้นไปที่การควบคุมประชาชนภายใต้กฎหมายมาตรา ม.44 การไม่ฟังคำวิจารณ์ของประชาชน เช่น "เธอปิดกั้นปิดบังกันทุกทาง ไม่ให้รับรู้ ไม่ให้มองเห็น ไม่เคยฟัง" สิ่งที่น่าสนใจสำหรับเพลงนี้คือ น้ำเสียงที่ใช้เป็นน้ำเสียงที่ไม่เกรี้ยวกราด ซึ่งในการวิเคราะห์บริบทของเพลง การเลือกใช้น้ำเสียงนี้ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่วงดนตรีต้องการสื่อสารมากขึ้น หากใช้น้ำเสียงที่เกรี้ยวกราดด้วยเนื้อหาเพลงที่ยาวอาจทำให้สารที่ต้องการสื่อไม่ชัดเจน หน้าที่ของเพลงนี้จึงเป็นเพลงที่ต้องการให้ผู้ฟังวิเคราะห์ตามถึงการดำเนินการของรัฐที่ลิดรอนสิทธิของประชาชน ไม่สร้างอารมณ์ที่โกรธเคือง แต่มุ่งเน้นที่การคิดวิเคราะห์ตามเนื้อหาของเพลง ถือเป็นอีกหนึ่งรูปแบบการโจมตีรัฐโดยปราศจากอารมณ์แต่ให้ความสำคัญกับเหตุผลและผลกระทบจากการกระทำของรัฐ

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงการกล่าวโจมตีรัฐ ได้แก่

"เธอบอกจะคืนความสุขที่มี เธอให้มาแต่ความทุกข์ ปิดหูปิดตาไม่ให้ได้ยิน ไม่ให้ได้เห็นเรื่องที่เกิดมา เธอคอยบงการอะไร ให้ทำตามใจเธอต้องการ โดยไม่นึกถึงเสียทีว่าตอนนี้มันควรพอแล้วหรือยัง ยังคอยปิดบังกันจากทุกเรื่องราว จากความจริงที่เธอทำ ที่เธอปิดกั้นปิดบังกันทุกทาง ไม่ให้รับรู้ ไม่ให้มองเห็น ไม่เคยฟัง คำที่ฉันบอกเธอไป มันเหมือนไม่มีค่าใดๆ พอแล้ว อยากจะขอพอสักที ตอนนี้อยากให้ทำตามคำสัญญา เธอบอกจะคืนความสุขที่มี เธอให้มาแต่ความทุกข์ ปิดหูปิดตาไม่ให้ได้ยิน ไม่ให้ได้เห็นเรื่องที่เกิดมา เธอคอยบงการอะไร ให้ทำตามใจเธอต้องการ โดยไม่นึกถึงเสียทีว่าตอนนี้มันควรพอแล้วหรือยัง"

คืนความสุกข์ – Drunk All Day

2. การระบายความคับข้องใจทางการเมือง

ลักษณะภาษาในการระบายความคับข้องใจทางการเมืองนั้น จะแตกต่างกันออกไปตามประเด็นที่ต้องการระบาย อาทิ ประเด็นเรื่องชนชั้น กลุ่มดนตรีพังก์เลือกใช้ภาษาที่สุภาพผ่านน้ำเสียงที่ตัดพ้อต่อชีวิต "ใครมีมากกว่า ผมก็ว่าดี

ไอ้เราไม่มีเลยดูด้อยค่า” อันเป็นส่วนหนึ่งจากเพลง *คนจนโตช้า* ของวงสันดาน หรือ “ภาษีเงินตราให้กับพวกคุณ ที่นั่งในสภาอยู่กันสุขสบาย พวกเราทุกคนอดๆ อยากๆ” ที่เป็นส่วนหนึ่งจากเพลง *นรกคนจน* ของวง Drunk All Day จะเห็นได้ว่า ลักษณะการสื่อสารของทั้งสองเพลง มีจุดร่วมกันคือ มุมมองในการถ่ายทอด ซึ่งเป็นมุมมองจากบุคคลที่หนึ่งหรือจากตัวผู้เล่า จะเห็นได้จากการใช้คำว่า “ผม หรือพวกเรา” แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้ส่งสารที่อยู่ในสังคมของคนที่มีรายได้น้อย สำหรับการระบายความคับข้องใจทางการเมืองนอกจากประเด็นเรื่องชนชั้นแล้ว ยังมีประเด็นเรื่องความคิดเห็นทางการเมือง โดยในประเด็นนี้กลุ่มดนตรีพังก์เลือกใช้ภาษาที่หยาบคาย ใช้น้ำเสียงที่รุนแรงและตรงไปตรงมา เช่น “ตัวกูไม่ผิด ปิดกั้นความคิด โถ่ ไอ้เหี้ยมันไร้สติ ปากใครดี ก็พูดกันไปเรื่อย” จากกรณีนี้แสดงให้เห็นว่า ลักษณะภาษาจะแตกต่างกันออกไปตามประเด็นในการสื่อสารและประสบการณ์ร่วมภายในเพลง

น้ำเสียงที่แตกต่างตามประเด็นทางการเมือง สะท้อนให้เห็นถึงนัยที่แอบแฝงอยู่ภายในเพลง อาทิ ประเด็นเรื่องชนชั้นและน้ำเสียงที่ตัดพ้อ แสดงให้เห็นถึงมุมมองและการให้ความสำคัญกับฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมไทย ในทัศนคติของคนที่มีรายได้น้อยมองว่า ทรัพย์สินเงินทองเป็นเครื่องชี้วัดคุณค่าของคน จะเห็นได้จากคำว่า “ใครมีมากกว่า ผมก็ว่าดี ไอ้เราไม่มีเลยดูด้อยค่า” ในเพลง *คนจนโตช้า* ของวงสันดาน และเมื่อมีรายได้น้อยจึงด้อยค่าทางสังคม น้ำเสียงที่ใช้จึงเป็นการตัดพ้อต่อชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเพลง “คนจนโตช้า” สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของผู้แต่งต่อโอกาสเติบโตทางเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อย คนจนมีโอกาสเติบโตแต่ต้องใช้ระยะเวลามากกว่าคนที่มีต้นทุนชีวิตมากกว่า ดังนั้นหน้าที่ของเพลงนี้ในการสื่อสารจึงแบ่งผู้ฟังออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้มีฐานะ ซึ่งคนกลุ่มแรกเพลงนี้จะทำหน้าที่ปลอบประโลมและให้กำลังใจแสดงถึงความเข้าใจในสภาวะที่ผู้ฟังต้องเผชิญ ส่วนกลุ่มผู้ฟังที่มีฐานะเพลงนี้เป็นการสะท้อนถึงความยากลำบากและทัศนคติของผู้มีรายได้น้อยในการดำรงชีวิตในสังคม

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงการระบายความคับข้องใจทางการเมือง ได้แก่

"เป็นชาวประชาก้มหน้าทำงาน หาเงินมาได้มันต้องจ่ายราคา ภาษีเงินตราให้กับพวกคุณที่นั่งในสภาอยู่กันสุขสบาย พวกเราทุกคนอดๆ อยากๆ กล้ำกลืนฝืนใจ ไม่มีจะกิน ให้ทำยังไง ก็เขาไม่สนใจ แล้วคุณเอาอะไรจากชีวิตผม มาโกงกันแบบนี้มันไม่ติดคุกใช่ไหม มาฆ่ากันให้เห็นมันก็ไม่เห็นเป็นไร ไม่รู้พวกคุณยืนอยู่กันได้อย่างไร พวกผมก็ยังไม่เห็นว่าคุณต้องไปรับกรรม กฎหมายที่มีไม่รู้จะมีไว้ทำไม มีมากี่ชาติมันคงไม่เคยได้ใช้ สงสัยกันจริงว่าคุกที่สร้างกันไป มันคงมีไว้ใช้ขังแต่คนจน"

นรกคนจน – Drunk All Day

3. การปลุกระดมทางความคิด

ลักษณะภาษาในการปลุกระดมทางความคิด กลุ่มดนตรีพังก์เลือกใช้คำที่มีลักษณะเชื้อเชิญ โน้มน้าวใจ โดยน้ำเสียงที่ใช้เป็นน้ำเสียงที่ปลุกใจ เพื่อให้ผู้ฟังคล้อยตามและออกมาต่อสู้กับรัฐ ยกตัวอย่างเช่น "ความผิดที่มากมายกำลังจะถูกลบเลือน ต้องร่วมกันสู้ ร่วมกันเปิดเผย" ส่วนหนึ่งจากเพลง *Fight Real Life* ของวง The Shock Shuck นอกจากนี้ ในการปลุกระดมทางความคิดกลุ่มดนตรีพังก์ยังเลือกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยลักษณะภาษาที่ใช้เป็นการโน้มน้าวใจผู้ฟังเช่นเดียวกันกับภาษาไทย ยกตัวอย่างเช่น "let's make some noise we have no choices destroy their happiness" ส่วนหนึ่งจากเพลง *Let's Make Some Noise* ของวง Radical Rat ในกรณีนี้แสดงเห็นให้ว่า ลักษณะภาษาในทางปลุกระดมทางความคิด โดยเชื้อเชิญให้ประชาชนเข้าร่วมการต่อสู้กับรัฐ

นัยที่แฝงอยู่ในเพลงด้านการปลุกระดมทางความคิดหลายนัย ทั้งการนำพาผู้ฟังให้อยู่ในจุดยืนเดียวกันผ่านคำว่า "we" จากเพลง *Let's Make Some Noise* ของวง Radical Rat เมื่อผู้ฟังอยู่ในสถานะเดียวกัน ความเข้าใจในอารมณ์และประเด็นที่ต้องการสื่อสารจะชัดเจนมากขึ้น หรือการบอกเล่าประสบการณ์ร่วมระหว่างวงดนตรีกับผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและคล้อยตามได้

ง่ายขึ้น เช่น “ความรุนแรงความโหดร้าย มันเกิดขึ้นจริงในสังคม จงกล้าพูดความจริง” จากเพลง *Fight Real Life* ของวง The Shock Shuck ซึ่งทั้งสองเพลงมีจุดที่คล้ายคลึงกันคือ การนำพาผู้ฟังให้เข้าสู่จุดยืนทางการเมืองเดียวกัน และพัฒนาไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมือง ผ่านการเลือกใช้คำที่สะท้อนถึงสถานการณ์ที่บีบบังคับให้ต้องสู้ เช่น “we have no choices” หรือคำว่า “ความผิดที่แสนมากมายกำลังจะถูกลบเลือน ต้องร่วมกันสู้” ซึ่งคำเหล่านี้มีนัยแฝงว่า หากประชาชนไม่ลุกขึ้นสู้ ทุกอย่างจะเลวร้าย ประชาชนไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากลุกขึ้นมาต่อสู้กับรัฐ

ตัวอย่างเนื้อเพลงที่แสดงให้เห็นถึงการปลุกระดมทางความคิด ได้แก่

“อย่าดัดจริต รับความจริงไม่ได้ ความรุนแรงความโหดร้าย มันเกิดขึ้นจริงในสังคม จงกล้าพูดความจริง เผชิญหน้ากับทุกสิ่ง แม้ชีวิตจะดับดิ้น แม้จะสิ้นลมหายใจ Fight Fight Fight ทุกสิ่งเลวทรามชั่ว ร้ายเพียงใด มันเคยทำร้ายใคร มันต้องห้ามถูกบิดเบือน Fight Fight Fight ทิ้งความกลัวในจิตใจ และพร้อมก้าวเดินต่อไป แม้ความจริงจะลุกเป็นไฟ อันตราย ความผิดที่แสนมากมายกำลังจะถูกลบเลือน ต้องร่วมกันสู้ ต้องช่วยกันเปิดเผย อย่าเมินเพิกเฉยให้มันตายกลายเป็นเรื่องธรรมดา”

Fight Real Life – The Shock Shuck

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

พัฒนาการของประเด็นทางการเมืองในบทเพลงสมัยนิยมของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีความแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง และสถานะของผู้ส่งสาร เช่น เพลงโคราช เพลงอีแซว ผู้ส่งสารเป็นเกษตรกร เรื่องราวที่ถ่ายทอดจึงเป็นประเด็นเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน จากนั้นจึงพัฒนาสู่เพลงลูกทุ่งตามหน้าปัดวิทยุ เกิดเพลงเนื้อหาวิจารณ์สังคมการเมือง อย่างเช่น *คนจรหมอนหมิ่น* (พ.ศ. 2483) ของ แสงนภา บุญราศี และ *มนต์การเมือง* ของ คำรณ สัมบุญณานนท์ (พ.ศ. 2495) ที่ขยับประเด็นการเมืองเข้าสู่ประเด็นการดำเนินงานของรัฐและการคอร์รัปชันของนักการเมือง (กิเลน

ประลองเชิง, 2554) การเมืองไทยที่ส่งผ่านบทเพลงเปลี่ยนแปลงบริบทของการเมืองสู่การต่อสู้และเป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐเผด็จการ จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดเพลงที่ปลุกระดมมวลชน อาทิ *ถั่งโถมโหมแรงไฟ* ของวงดนตรีคาราวาน และเมื่อบริบททางการเมืองเปลี่ยนไปหลังจากคำสั่ง 66/23 ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประเด็นทางการเมืองถูกถ่ายทอดผ่านเพลงเพื่อชีวิต กำเนิดวงดนตรีคาราบาวที่บอกเล่าเรื่องราวของสังคมและเศรษฐกิจ (ณัฏฐณิชา นันตา, 2553) ซึ่งประเด็นเหล่านี้ย้อนกลับไปเฉกเช่นในยุคเพลงลูกทุ่งอีกครั้ง เมื่อบริบททางการเมืองเปลี่ยนไปเข้าสู่ยุคความขัดแย้งทางความคิดระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทเพลงที่สะท้อนถึงแนวคิดและอุดมการณ์ของตนเอง (วรพงษ์ วจะรักษ์เลิศ, 2557)

ในปัจจุบันหลังจากการรัฐประหารภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ทิศทางการสื่อสารประเด็นทางการเมืองกลับมาสู่การเป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐอีกครั้ง พร้อมกับการเคลื่อนไหวของประชาชนอย่างกลุ่มคณะราษฎร แต่ต่างกันที่สถานะของผู้ส่งสาร ซึ่งในครั้งนี้เป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (subculture) อย่างกลุ่มฮิปฮอป นูเมทัล และพังก์ เกิดตัวอย่างเพลง *ประเทศกูมี* (พ.ศ. 2561) และเพลง *ปฏิรูป* (พ.ศ. 2564) ของศิลปินฮิปฮอปกลุ่ม R.A.D หรือเพลง *เจ้าหน้าที่* (พ.ศ. 2561) ของวง BOMB AT TRACK ศิลปินแนวนูเมทัล และการจัดงานดนตรี “จะ 4 ปีแล้วนะ (ไอ้สัตว์)” ในปี พ.ศ. 2561 ของกลุ่มดนตรีพังก์เพื่อแสดงออกถึงความเป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า บริบทของการเมืองเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประเด็นทางการเมืองที่ถูกบอกเล่าผ่านเสียงเพลง เช่น เมื่อประชาชนเห็นต่างและอยู่ตรงข้ามกับรัฐ ประเด็นที่ถูกหยิบยกมาสื่อสารส่วนใหญ่จึงเป็นการโจมตีการทำงานของรัฐ การปลุกระดมมวลชนเพื่อต่อสู้กับรัฐ เฉกเช่นในกรณี 14 ตุลา 6 ตุลา และกลุ่มราษฎรในปัจจุบัน สิ่งที่น่าสนใจสำหรับพัฒนาการประเด็นทางการเมืองคือ ผู้ส่งสารที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ในอดีตบทเพลงเหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่านแนวเพลงที่เป็นที่นิยมในสังคมขณะนั้น อาทิ เพลงลูกทุ่งหรือเพลงชีวิต

แต่จะแตกต่างในช่วงการขัดแย้งทางความคิดระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ที่ผู้ส่งสารเป็นนักดนตรีในกลุ่มนั้นไม่ได้เป็นที่นิยมทั่วไปเหมือนในอดีต แต่จะถ่ายทอดเฉพาะในการชุมนุมเท่านั้น และสำหรับปัจจุบัน ประเด็นทางการเมืองเหล่านี้ถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยอย่างกลุ่มฮิปฮอป นูเมทัล และพังก์ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้เป็นแนวดนตรีทางเลือก ที่ไม่ได้อยู่ในกระแสหลัก ดังนั้น เพลงเหล่านี้จึงเปรียบได้กับเสียงของคนชายขอบของวัฒนธรรมดนตรี ที่นำเสนอแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งมีเอกลักษณ์ รูปแบบ และวิธีการที่แตกต่างกันตามลักษณะของดนตรีแต่ละประเภท

กลุ่มวงดนตรีพังก์เป็นหนึ่งในกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งจุดกำเนิดของวงดนตรีพังก์ในประเทศไทยแตกต่างจากต้นกำเนิดของประเทศอังกฤษ ที่เริ่มต้นด้วยการต่อต้านสังคม แต่ประเทศไทยเป็นประเทศที่รับสินค้าทางวัฒนธรรมอย่างดนตรีพังก์เข้ามาบริโภคภายในประเทศ ด้วยจุดเริ่มต้นที่มาจากการค้าวัฒนธรรม แนวคิดและจุดยืน รวมถึงกระบวนการสื่อสาร จึงแตกต่างกันตามบริบทของประเทศ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ดนตรีพังก์จะเป็นสินค้าวัฒนธรรม แต่ก็ไม่ได้รับการบริโภคสื่อในวงกว้าง มีเพียงคนกลุ่มเล็กเท่านั้นที่นิยมดนตรีประเภทนี้ ท้ายที่สุด ดนตรีพังก์ในไทยก็กลับไปสู่จุดเริ่มต้นเช่นเดียวกับประเทศต้นทางวัฒนธรรมคือ การตกเป็นคนชายขอบของวงการดนตรี เป็นตัวแทนของเพลงใต้ดินที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนายทุนเพื่อผลิตผลงานเพลงออกมาจัดจำหน่าย

ในส่วนของลักษณะของเพลงพังก์ในไทยกับประเทศอังกฤษ ไม่ได้แตกต่างกันเท่าไรนัก ลักษณะของเสียงกีตาร์ที่แตกพร่า วิธีการร้องตะโกน ยังคงเอกลักษณ์แบบเดิมทั้งสิ้น แต่จะแตกต่างกันตามบริบทของสังคม โดยเพลงพังก์ของไทยในช่วงแรกถ่ายทอดความแปลกแยกทางวัฒนธรรมของพังก์ เพื่อสะท้อนปรากฏการณ์ culture shock เมื่อวัฒนธรรมพังก์เข้ามาสู่สังคมไทย ยกตัวอย่างเช่น เพลง *Thailand Street Punk* ของวง Bangkok Alcohol (พ.ศ. 2548) ในช่วงต้นเพลงมีเสียงเด็กพูดว่า “แม่พี่เค้าเป็นอะไรเนี้ย” สะท้อนถึงความไม่คุ้นชิน

กับวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มดนตรีพังก์ในไทย ซึ่งเนื้อหาเพลงได้อธิบายถึงการถูกผลักให้เป็นคนชายขอบจากวัฒนธรรมการแต่งกายและแนวดนตรี

หลังจากดนตรีพังก์ถูกผลักเป็นดนตรีชายขอบในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้การผลิตผลงานเพลงไม่ถูกจำกัดทางความคิดโดยนายทุน ดังนั้นจึงเกิดอิสระในการทำเพลง ทั้งการใช้คำหยาบคายหรือการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองตามขนบดั้งเดิมของดนตรีพังก์ ซึ่งแตกแขนงตามสายดนตรีพังก์ เช่น Anarcho-Punk ที่บอกเล่าเรื่องราวของแนวคิดอนาธิปไตย หรือ Crust Punk ที่ปรับความเร็ว (tempo) ของดนตรีให้เร็วขึ้นกว่าปกติ และด้วยบริบททางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป วงดนตรีพังก์หลายวงเริ่มหยิบยกประเด็นทางการเมืองมาสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ทั้งประเด็นเรื่องชนชั้น ประเด็นเรื่องระบบการปกครอง ประเด็นเรื่องปัญหาสังคม และประเด็นเรื่องการทำงานของรัฐบาล ซึ่งพัฒนาต่อยอดไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างการจัดงานดนตรีพังก์ “จะ 4 ปีแล้วนะ (ไอ้สัตว์)” ในปี พ.ศ. 2561

ในแต่ละประเด็นทางการเมืองที่วงดนตรีพังก์สื่อสารนั้น มีแรงบันดาลใจแตกต่างกันตามภูมิหลังของวง เช่น วงสันดานที่เป็นชนกรรมาชีพ จึงหยิบยกประเด็นทางชนชั้นมาสื่อสารเป็นหลัก หรือวง Drunk All Day ที่แต่งเพลง *นรกคนจน* ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งยากลำบากของสมาชิกภายในวง ที่ถึงแม้จะทำงานจ่ายภาษี แต่ไม่ได้รับสวัสดิการชีวิตที่ดี และต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างลำบาก สอดคล้องกับ เชาว์วัจน์ พาณิชย์เสรีวิศิษฐ์ (2552) ที่กล่าวว่า ศิลปินมักนำแรงบันดาลใจมาจากสังคมและเศรษฐกิจ ในการถ่ายทอดบทเพลงทางการเมือง นอกเหนือจากแรงบันดาลใจที่แตกต่างกันแล้ว ลักษณะในการสื่อสารของแต่ละประเด็นยังแตกต่างกันตามวิถีทางของแต่ละวง ทั้งน้ำเสียงและรูปแบบของคำที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น ลักษณะในการโจมตีรัฐบาลของวง Blood Soaked Street of Social Decay เลือกใช้ภาษาและคำที่รุนแรง ส่วนวง Drunk All Day เลือกใช้ภาษาและน้ำเสียงที่สุภาพ ซึ่งสะท้อนถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แตกต่างกันถึงแม้จะเป็นประเด็นเดียวกัน กล่าวคือ วง Blood Soaked Street of Social Decay มุ่งเน้นให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วม ปลุกระดมทางความคิด

มากกว่าการคิดวิเคราะห์ถึงเหตุผลที่ต้องโจมตีรัฐ ส่วนวง Drunk All Day มุ่งเน้นให้ผู้ฟังมองเห็นปัญหา ผ่านการบรรยายเหตุผลที่ต้องโจมตีรัฐ อธิบายความผิดของรัฐในเชิงนโยบาย อันเป็นสาเหตุของการถูกโจมตี ซึ่งจากทั้งการเลือกใช้น้ำเสียงและภาษาของทั้งวง สอดคล้องกับ คำยวง วราสิทธิชัย (2558) ที่กล่าวว่า การใช้น้ำเสียงบ่งบอกถึงทัศนคติและความรู้สึกของผู้ส่งสาร

อย่างไรก็ตาม จากทัศนคติของผู้วิจัยเห็นว่า แนวเพลงพังก์ที่สื่อสารประเด็นทางการเมืองและสังคม มิได้มีปัจจัยสนับสนุนจากบริบททางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเพราะผลพวงจากการส่งต่อวัฒนธรรม ถึงแม้ว่ากระบวนการคิด แรงบันดาลใจในการสื่อสารประเด็นทางการเมือง จะมีส่วนที่สอดคล้องกับทฤษฎีภาพสะท้อน (reflection theory) ที่ว่าด้วยเพลงเป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ของสังคม (Merriam, 1964: 6) แต่การอธิบายปรากฏการณ์ของสังคมและการเมืองผ่านดนตรีพังก์ อาจเป็นเพียงการรับวัฒนธรรมมาเท่านั้น เพราะก่อนหน้าที่รัฐบาล คสช. จะเข้ายึดอำนาจ ก็มีวงดนตรีพังก์อย่างวง E-8 และ The Die Hards ที่หยิบยกประเด็นทางการเมืองมาสื่อสาร อีกทั้งเพลงพังก์ในระดับสากล ก็ยังคงพูดถึงเรื่องการเมืองและสังคม ดังนั้น ผู้รับวัฒนธรรมจึงยึดแก่นความคิดที่ส่งผ่านวัฒนธรรมมาด้วย เพลงพังก์ในไทยจึงยังคงสื่อสารถึงประเด็นทางสังคมและการเมืองไม่ต่างจากต้นฉบับอย่างประเทศอังกฤษ และกลายเป็นรูปแบบและวิธีคิดในการทำเพลงแนวพังก์ที่ต้องวิพากษ์วิจารณ์สังคมไปโดยปริยาย

ดังนั้นจึงไม่สามารถอนุมานได้ว่า บทเพลงทางการเมืองของวงดนตรีพังก์ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยสมบูรณ์เหมือนกับเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2516-2519 และเพลงในช่วงความขัดแย้งของกลุ่มพันธมิตรและกลุ่ม นปช. เพราะถึงแม้ว่าบริบททางการเมืองจะส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลงทางพังก์ แต่ท้ายที่สุด แนวเพลงพังก์ก็ยังบอกเล่าเรื่องราวของสังคมและการเมืองตามครรลองต้นฉบับวัฒนธรรมพังก์อยู่ดี ไม่ว่าบริบททางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ตาม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ (2552), *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค,* กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2557), *ปรัชญานิเทศศาสตร์และการสื่อสาร,* นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เชาว์วัจน์ พาณิชย์เสรีวิศิษฐ์ (2552), *การสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงของยืนยง โอภากุล และวงคาราบาว ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2552,* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.

ณัฏฐณิชา นันตา (2553), *วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย (พ.ศ. 2525-2550),* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนัท รักษาญาติ (2555), *ดนตรีกับการเมือง: อธิบายความเป็นพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยผ่านดนตรี,* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ปรานี วงษ์เทศ (2523), *พื้นบ้านพื้นเมือง,* กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

ภูมิ พ่วงกิ่ม (2558), *ดนตรีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย พ.ศ. 2547-2557,* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วรพงษ์ วจะรักษ์เลิศ (2557), *การสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ: ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556,* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2553), *คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์,* สุพรรณบุรี: ศูนย์เรียนรู้ทุ่งอาศรม.

สุกรี เจริญสุข (2538), *ดนตรีวิจารณ์,* กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

Elbourne, R. (1976), *A Mirror of Men? Traditional Music as a Reflection of Society,* Illinois: University of Illinois Press.

Laing, D. (1985), *One Chord Wonders: Power and Meaning in Punk Rock,* Milton Keynes: Open University Press.

Lloyd, A. (1967), *Folk song in England,* London: Lawrence & Wishart.

Merriam, A. (1964), *The Anthropology of Music,* Illinois: Northwestern University Press.

สื่อออนไลน์

กิเลน ประลองเชิง (2554), “มนต์การเมือง”, สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2562 จาก https://www.thairath.co.th/content/141332.

คำยวง วราสิทธิชัย (2558), *เอกสารเสริมวิชา มธ.104 การคิด อ่าน และเขียนอย่างมีวิจารณญาณ,* สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562 จาก https://arts.tu.ac.th/104/new/tu104_03.pdf.

ประกิต กอบกิจวัฒนา (2561), “พังค์ ไม่ใช่แค่รูปลักษณ์ แต่คือเครื่องมือ-วัฒนธรรมของชนชั้นล่าง ต้านขนบดั้งเดิม”, สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2562 จาก https://prachatai.com/journal/2018/11/79804.

วิมลสรรค์ ไสลวงษ์ (2541), “คำหยาบ: คำที่ให้โทษทั้งแก่ผู้ส่งและผู้รับ”, สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564 จาก http://www.human.cmu.ac.th/~thai/sompong/thailang/badword.htm.

สันติสุข กาญจนประกร และคณะ (2561), “ประเทศกูมี LIBERATE P ชวนแร็พเพอร์ทะเลาะอีกสักรอบ”, สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2562 จาก https://waymagazine.org/interview-liberate-p/.

BlockATV True54.70 (2558), “พี่ยศ ศรันย์พงศ์ สุภานนท์ (ยศเฟส) ผู้รับใช้ดนตรีอันเดอกราวด์ By เดย์ Thaitanuim@Belive It EP.35”, สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564 จาก https://youtu.be/_uKyssKXs3Q,

Channel V Thailand (2555), “โตมาด้วยกัน ก๊อป แก๊ป T-Bone”, สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564 จาก https://youtu.be/rsv0Ag_q4cc.

Ketchell, M. (2018), “Punks Are Not Dead in Indonesia, They've Turned to Islam”, retrieved 28 August 2019 from https://theconversation.com/punks-are-not-dead-in-indonesia-theyve-turned-to-islam-93136.

Peacock, T. (2019), “Best Political Punk Songs: 20 Essential Anti-Establishment Tirades”, retrieved 20 April 2021 from https://www.udiscovermusic.com/stories/best-political-punk-songs/.

Sookpanon, S. (2019), “The Scene: Yos [Blast Magazine]”, retrieved 20 April 2021 from https://punkrockbkk.com/behind-the-scene-yos-blast-magazine/.